

Apropos

LØVEJAGTEN

I „Kosmorama“ nr. 73 skriver *John Ernst* om „Løvejagten på Elleore“ og omtaler „bugtalen Jørgen Lund“. Det var ganske rigtig *Jørgen Lund* (hans kunstnernavn!), der medvirkede i „Løvejagten“, men bugtaler var han ikke. Det var derimod *Gustav Lund*, som også medvirkede i en række af vore første film, bl. a. i „Kameliadamen“. *Jørgen Lund* var skuespiller, og han optrådte bl. a. på *Frederiksberg Morskabsteater* og *Nørrebro Teater*, hvor han en overgang delte garderobe med *Carl Schenstrøm*. I sine unge dage var han elev på *Kunstakademiet*, og han blev senere ikke alene en meget benyttet („fremragende“ siger *Helmut*) dekorationsmaler på danske teatre og i tidlig dansk film, men også en habil maler, hvis billeder hænger i mange hjem. Da vi i sin tid flyttede ind i en ny lejlighed, hvor væggene endnu var temmelig fugtige, sendte *Jørgen Lund* os et stort maleri af to *Vesterhavsfiskere*, for som han skrev: „Her er et par fyre, som kan tåle fugt!“ Når han sad i festligt vennelag, var det ikke ualmindeligt, at han tog sit glasøje ud og lagde det på bunden af glasset. Det var samvittigheden, der skulle holde øje med ham!

Apropos *Viggo Larsen* og hans militære uddannelse er det ikke helt korrekt at skrive „*Frederiksberg Slots Underofficersskole*“. I Lov om Hærens Ordning af 6/7 1867, stadfæstet 25/7 1880 benævnes den slet og ret *Elefskolen* – og ellers omtales den i almindelighed som *Hærens Elefskole*. *Viggo Larsen* bestod afgangsprøven i 1898 som nr. 5 af de 15, der gennemførte den meget strenge uddannelse. Nr. 7 blev *Johannes Kroier*, som senere skulle blive Det kgl. Teaters administrator!

Venlig hilsen

Jørgen-Richard Lund.

Det er symptomatisk for dansk filmhistorie-skrivnings forstemmende lave stade, at man, som bl. a. undertegnede, lige under overfladen af så tilsyneladende fortærskede emner som *Hoffotografen* og „*Løvejagten*“ kan grave

adskilligt ukendt stof frem uden at være detektiv – og i øvrigt efterlade sig lige så mange nye spørgsmål som dem, der var udgangspunktet for det pågældende emne og søgtes besvaret.

Et af de stadig uløste spørgsmål omkring Danmarks første filmand, *hoffotografen Lars Peter Elfelt*, er dette: Hvordan erhvervede *Elfelt* sig sit første kamera, det første og vistnok eneste i dansk filmhistorie indtil 1906? – Spørgsmålet har ikke kun akademisk interesse. Hvad der her forsøges kortlagt er jo „hvordan det hele begyndte“, ad hvilke mere eller mindre besynderlige og krogede kanaler, de nødvendige forudsætninger for det, vi står ved „moderne“ optagelses- og gengivelsesteknik, bragtes til veje i Danmark.

I min *Elfelt*-artikel („*Kosmorama 66*“) opstillede jeg den hypotese, at *Elfelt*, der i december 1896 var i Paris, i smug har lavet en skitse over *Lumières* apparatur, en skitse, der senere blev overladt det mekaniske geni, *snekker I. P. Andersen* fra *Nellerød* ved *Hillerød*, som på basis af denne skitse byggede *Elfelts* kamera. Jeg begrundede nærmere, hvorfor jeg mente denne forklaring kunne være den rigtige – og blev ikke modsagt af *hoffotografirmaet „Elfelt“*s nuværende leder, *cheffotograf Poul Johansen*, der selv er elev af *Elfelt* og som siden dennes død i 1934 har taget vare på de mange kulturhistorisk værdifulde plader og filmoptagelser. Tværtimod skrev *Poul Johansen* til undertegnede, at han var overrasket over mange af artiklens oplysninger, som han troede at være ene om at sidde inde med.

Lad mig tilføje, at min hypotese stadig kan have gyldighed. Men i tidsskriftet „*Frem*“ (p. 509), i første del af *Ellen Durloos* artikel „*Filmen og dens Historie*“ er jeg netop stødt på en anden påstand, der ganske vist ikke underbygges, men som ikke af den grund bør forholdes „*Kosmorama*“s filmhistorisk interesserede læsere. Der står i et afsnit om *Elfelt* bl. a.:

„*Denne snekker Andersen forbedrede nu det Optagelses- og Forevisningsapparat, som Elfelt havde købt af Pacht.*“

Men i sin artikel „De første danske filmforevisninger“ („Kosmorama 33“), der ikke mindst handler om *Pacht*, skriver Danmarks snart eneste udøvende og velfunderede filmhistoriker, cand. mag. *Marguerite Engberg*, om Pachts møde med Lumières opfindelse i Paris blot:

„Pacht blev begejstret og fik fat i et forevisningsapparat og nogle film.“ Der står ikke eet ord om noget *optagelsesapparat*, og det udtrykkes ikke, *hvordan* Pacht „fik fat i“ sit forevisningsapparat.

Andre, der har skrevet om Elfelt, *Ove Bru-*

sendorff („Filmen“ vol. III), *Arnold Hending* („Stjerner i Glashuse“, 1936) og „Dansk biografisk Leksikon“ (hvis Elfelt-artikel er baseret på en nekrolog i et fagfotografisk tidskrift), kommer overhovedet ikke ind på spørgsmålet.

Kan „Kosmorama“s læsere hjælpe os – ikke kun med uverificerbare udsagn, for det viser sig jo gang på gang, at de direkte implicerede lige så ofte forplumrer et spørgsmål, der angår deres egen indsats, som de klargør det – men med dokumentation?

John Ernst.

FILMENE

Divertissement à la Renoir

LA REGLE DU JEU. Frankrig 1938. Prod.: Claude Renoir/La Nouvelle Edition Française. Instr.: Jean Renoir. Manus.: Jean Renoir & Carl Koch. Instruktørass.: Carl Koch, André Zwoboda, Henri Cartier-Bresson. Foto: Jean Bachelet, Alphen, Alain Renoir. Musik: Roger Désormière, Joseph Kosma samt Mozart, Monsigny og Saint-Saëns. Dekor.: Eugene Lourie, Max Douy. Klip: Marguerite Renoir, Mme. Huguot. Medv.: Marcel Dalio (Marquis Robert de La Chesnaye), Nora Gregor (Christine), Jean Renoir (Octave), Roland Toutain (André Jurieux), Mila Parély (Geneviève de Marras), Paulette Goddard (Lisette), Julien Carette (Marceau), Gaston Modot (Schumacher), Pierre Magnier (Generalen), Eddy Debray (Corneille), Pierre Nay (Saint-Aubin), Odette Talazac (Mme. de la Plante), Francoeur (La Bruyère), Claire Gérard (Mme. de La Bruyère).
Dansk distribution: Reprisetatret, Holte.
Dansk prem.: 11.3.1966, Reprisetatret, Holte. Længde: 2895 m (104 min.).

Jean Renoir karakteriserer selv sit mesterværk „La Règle du jeu“ som et *divertissement dramatique*. I den engelsk-tekstede version, vi har fået præsenteret, oversættes *divertissement* i forteksterne med *entertainment*, et ord, de fleste umiddelbart forbinder med noget overfladisk, noget, der alene vil være uskyldigt underholdende.

Han var forudseende nok til på forhånd at advare tilskueren mod kun at opfatte filmen som social satire. I sandhed, hvad kunne ikke

hr. *Braad Thomsen* og ligesindede tænkes at putte ind i filmen for at tilkendegive, at selv de var i stand til at finde den fremragende? Den *er* underholdende, men i samme forstand som *Shakespeares* dramaer er det. Det franske *divertissement* (som i øvrigt også bruges på engelsk) er mere rummeligt end det engelske *entertainment*, og Renoirs valg af adjektiv kunne da også tyde på, at han, da han karakteriserede sit værk som et dramatisk *divertissement*, i højere grad har tænkt på filmens konstruktion, dens komposition, end på dens intentioner, dens indhold.

Udtrykket *divertissement* anvendes bl. a. som betegnelse for en musikkomposition, hvis satser – eller blot temaer – er løst forbundne, men som tilsammen alligevel kan udgøre en sammenhængende helhed. „La Règle du jeu“ kan siges at være komponeret efter dette mønster. Den følger ikke et traditionelt dramatisk skema (der i musikken verden så nogenlunde ville svare til sonateformen): hvor velkomponeret filmen end forekommer at være, så er sandheden dog, at den består af en række temaer, hentydninger og *correspondances*, som alle må kendes, forstås og huskes, før man til fulde kan blive klar over den dramatiske sammenhæng. Dette kan også i nogen grad forklare, at filmen ikke har haft publikumstække, og at kritikerne først kunne erkende dens kvaliteter efter at have genset den nogle gange. *André Bazin* går så vidt som til at hævde, at man aldrig helt vil kunne forstå filmen med alle dens nuancer uden at være fortrolig med en bestemt fransk teatertradition.